

Rehberlik Veli Bülteni

Nezahat-Aslan Ekşioğlu İlkokulu

Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Servisi

Ekim Ayı Veli Bülteni

Sorumluluk Nedir?

Kişinin bazı becerileri benimsemesi ve dış uyaranlara gerek duymadan kendi kendine bunları yerine getirebilmesidir.

Sorumluluk, kişinin başkaları için değil, kendisi için bir şey yapmasıdır.

SORUMLULUK BİLİNCİ

Çocuğunuz okuldan her döndüğünde çantasını, hırkasını, kapının önüne yerlere atıp, mutfağa ya da televizyon televizyonun karşısına koşuyor mu? Ona defalarca yapması gerekenleri hatırlattığınız halde “birazdan yaparım” diyerek sizi oyalıyor mu?

Bu bültenimizde sizlerle *sorumluluk bilincini* geliştirmekle ilgili bazı görüşlerimizi paylaşacağız.

Çocuğumuzun sağlıklı olarak büyümesi ve kendi ayakları üzerinde durabilmesi için sorumluluk sahibi olması en önemli basamaklardandır. Peki, sorumluluk nedir?

Sorumluluk, bireyin yapması gerekenlerin farkında olması, yeteneğini ve zamanı iyi bir şekilde kullanarak görevlerini yerine getirmesi, kendi eylemlerinin sonuçlarına sahip çıkmasıdır. Bir başka deyişle, sorumluluk kişinin başkaları için değil kendisi için bir şeyler yapmasıdır.

SORUMLULUK DUYGUSUNUN GELİŞİMİ

Sorumluluk bilinci ilk olarak *aile* ortamında, minik adımlarla şekillenir ve sosyal ortamda gelişir.

Çocuğa başarılı olması için yeteri kadar deneme şansı verilmelidir. Bir çocuk, sorumluluğunu aldığı görevlerin üstesinden geldikçe, daha çok sorumluluk duygusuna sahip olmaya başlar. Sorumluluklarını yerine getirebilen çocuk ise; kendine daha çok güven duymaya başlar ve bağımsız düşünüp kendi kararlarını verebilir.

SORUMLULUK BİLİNCİ KAZANDIRMADA AİLENİN ROLÜ

Sorumluluğu öğrenmek de tıpkı diğer becerileri öğrenmek gibidir. Çocuk ne kadar çok denerse o kadar başarı elde eder.

Çocuğunuzun öncelikle evde bazı sorumluluklar üstlenmesi, onun sorumluluk bilincinin gelişmesi, okul ile ilgili sorumluluklarını da daha kolay üstlenmesine ve karşılaşılabileceği sorunlarla baş edebilmesine yardımcı olacaktır.

Çocuğun yaşı ne olursa olsun sorumluluk almayı öğrenmenin anlamı önemlidir. Her çocuk aynı zamanda, aynı sorumluluğu almaz. Çocukların kişilik özellikleri, fiziksel yapıları dikkate alınmalıdır.

Çocuklar, hareketlerini kontrol edip el becerilerini geliştirdikleri andan itibaren kendi giysilerini giyip çıkartabilirler. Bu beceriyi kazandırdıktan sonra, giyinip soyunma sorumluluğunu almasından doğal bir şey yoktur. **Anne baba olarak çocuğunuza yapabileceği her şeyi kendi başına başarması için fırsat verin.**

Her ihtiyacı anne baba tarafından karşılanan, devamlı neyi nerede ve nasıl yapacağı kendisine hatırlatılan, yanlış yaptığında azarlanan ve kınanan çocuklar, gölge bir kişiliğe sahiptir. Anne babaya sormadan bir iş yapmayı tercih etmezler, kendilerine güvenlerini kaybedebilirler. Karşılaştıkları bir problemi çözmekte güçlük çekebilirler. **Okula uyum sağlamakta zorlanabilirler.**

Sorumlulukların kazanımında anne babaya düşen bir diğer rol ise; **kendilerinin de çocuklarından bekledikleri davranışları sergileyen bireyler olmalarıdır.** Çünkü, çocuklar çok iyi bir gözlem özelliğine sahiptirler.

Çocuklar “yaparak - yaşayarak” öğrenirler. **Bu nedenle sorumluluk duygusunun gelişiminde en etkin yöntemlerden biri de çocuğun davranışının sonucunu yaşamasına fırsat vermektir.**

Anne babalar genellikle çocuklarını koruma içgüdüleriyle “sabahları okula giderken giysilerini giydirmek, ayakkabılarını bağlamak” gibi işlerini yaparak hayatlarını kolaylaştırmaya çalışırlar. Tüm bunlar kısa vadede çocuğu olumsuz sonuçlardan korur gibi görünse de uzun vadede kişilik gelişimi, özgüven oluşumunu olumsuz olarak etkileme riski taşırlar.

‘Hayır’ demesine izin verilmeyen çocuklar, bağımsız bir kişilik geliştiremediği için sorumluluk duygusu da kazanmakta zorlanırlar.

Çocuğunuzdan hiçbir zaman sizin kadar sorumlu olmasını beklemeyin.

YAŞA GÖRE ALINACAK SORUMLULUKLAR

5-6 Yaş Çocuğunun Alabileceği Sorumluluklar

- ♥ Kendi başına giyinip soyunabilme,
- ♥ Ev işlerine yardım edebilme, (sofrayı toplamak gibi.)
- ♥ Oyuncaklarını ve odasını toplayabilme,
- ♥ Özel bir günde kıyafetlerini seçebilme,
- ♥ El – yüz temizliğini yapabilme,
- ♥ Kim olduğunu sorarak sokak kapısını açma.

7-8 Yaş Çocuğunun Alabileceği Sorumluluklar

- ♥ Grup oyunlarında kurallara uyabilme,
- ♥ Okul çantasını hazırlayabilme,
- ♥ Derslerini yardımla yapabilme,
- ♥ Kişisel eşyalarına az bir uyarı ile sahip çıkabilme,
- ♥ Yanlışlıkla döktüklerini toplama,
- ♥ Kendi ayakkabılarını bağlama

9 ve 10 Yaş Çocuğunun Alabileceği Sorumluluklar

- ♥ Sabahları yatağını toplama,
- ♥ Yardım almadan öz bakımını sağlama,
- ♥ Okul giysilerini değiştirme,
- ♥ Bağımsız olarak ödevlerini düzenli olarak yapma,
- ♥ Çekmece ve dolaplarını temiz ve düzenli tutma,
- ♥ Yardım almadan banyo yapabilme.
- ♥ Başkalarının hakkına saygı durma, kendi hakkını savunma

ANNE VE BABALARA ÖNERİLER

- ♥ **Çocuğunuza, yaşına uygun sorumluluklar listesi hazırlayın. Sorumluluğunu üstlenmek istediği işleri bu listeden seçmesine fırsat verin ve onun doğru kararlar verebileceğine olan güveninizi koruyun. Bu listeden seçim yapması konusunda onu zorlarsanız ya da yapacağı işleri siz seçerseniz sorumluluk duygusunu geliştirmeniz zorlaşır.**
- ♥ **Çocuğunuzun yetenekleri ve güveni geliştikçe önerdiğiniz ve başarabileceğini düşündüğünüz seçeneklerin sayısını arttırabilirsiniz. Çocuklardan, yetişkinler kadar sorumluluk sahibi olmalarını beklemek yanlış olur. Ancak çocuğun bir konuda sorumluluğu tamamen üstlenmesi için o işin gerçekten ona bırakıldığını görmesi gerekir.**

- ♥ **Yapılmayan işler için tekrar tekrar hatırlatmaya devam etmek, söylenmek, nutuk çekmek ya da onun yerine yapmak gibi davranışlar, sorumluluğu anne babanın taşımaya devam ettiğini gösterir. Onlar bunu yapmaya devam ettiği sürece çocuk sorumluluğu üstlenmez**
- ♥ **Çocuğunuzun seçim yapmasına ve seçtiği davranışların sonuçlarıyla karşılaşmasına izin verin.**
- ♥ **Çocuğunuza uygun model oluşturun. Çünkü ona sorumluluk kazandırmak isterken, sizin sorumluluklarınızı yerine getirmemeniz onu olumsuz etkileyecektir. Çocuklar oldukça dikkatli gözlemcidirler; anne babalarının söyledikleriyle değil, onların davranışlarını gözlemleyerek öğrenirler. Çocuğunun odasının dağınıklığından yakınan bir babaya çocuğun cevabı “Ama baba sen de giysilerini yatağın üstüne bırakıyorsun, hep annem kaldırıyor.” olmamalıdır.**

- ♥ **Öncelikle çocuğunuzun başta yapabileceği acemi ve tutarsız davranışları karşısından sabırlı olun. Olumsuz deneyimlerin, öğrenmenin şartı olduğunu belirtin ve onu bu konuda rahatlatın.**
- ♥ **Çocuğunuz için kararlar vermek yerine, kendi başına düşünmesine ve sorununu çözmesine imkân tanımak önemlidir. Sadece gerektiğinde müdahale edilmelidir. Çocuğunuza yardım etmek isterken, onun sorumluluğunun gelişmesini engelleyebileceğinizi unutmayın. Eğer işin nasıl yapılabileceğini bilmiyorsa ona işin nasıl yapılacağını gösterin. Ama siz, O'nun adına o işi yapmayın ve yapılması gereken işlerde mükemmeli beklemeyin. Yatağını toplamışsa toplamıştır, motivasyonu hak etmiştir; çok güzel toplayamadığının altını çizmeyin.**
- ♥ **Çocuğunuzun yanlış davranışını düzeltmek için doğru yaptığı davranışı görerek geri bildirim verin. Örneğin; çocuğunuzun odası karmaşık ve sadece yatağını toplamışsa “yatağını topladığın için çok sevindim. Şimdi de yerdeki oyuncaklarını yerine koymanı istiyorum.” diyerek sorumluluk bilincini destekleyin.**
- ♥ **Çocuklarınız sorumluluklarını yerine getirmediği zaman ne gibi ceza ve yaptırımlarla karşılaşabileceğini söylemek yerine işini bitirdiğinde onu manevi yönden destekleyerek (aferin, çok güzel, teşekkür ederim vb.) güven duygusu ve sorumluluk bilinci oluşturun.**
- ♥ **Çocuğunuzun başarıyı tatmasına izin verin. “Kendim yaptım.”, “Tek başıma başardım.”, “Ben yapabilirim.” diyebilme fırsatı bulan çocuğun özgüveni desteklenmiş, sorumluluk duygusu artmış, kendi ayakları üzerinde durabilme becerisi gelişmiş olacaktır.**

